

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-15>

УДК 005.33:658.5

Пилипенко Соломія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1145-5663>

Грудзевич Уляна Ярославівна

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансових технологій та консалтингу,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0243-7957>

Сорочак Олег Зіновійович

кандидат технічних наук, доцент кафедри менеджменту організацій,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2889-9284>

Solomiia Pylypenko, Uljana Grudzevuch

Ivan Franko National University of Lviv

Oleg Sorochak

Lviv Polytechnic National University

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ОПЕРАЦІЙНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА****EFFICIENCY OF OPERATIONAL
MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE**

Анотація. Окреслено сутність, мету і завдання операційного менеджменту. Охарактеризовано функції операційного менеджменту. Описано методи менеджменту. Узагальнено перелік принципів операційного менеджменту, які спрямовані на підвищення його ефективності, а також напрями, за якими відбувається організація ефективного управління виробничими процесами. Доведено ефективність організації операційного менеджменту за рахунок стратегії оптимізації часу виконання операцій. Запропоновано напрями підвищення ефективності операційного менеджменту за рахунок впровадження цифрових платформ, промислового інтернету речей, штучного інтелекту та автоматизації процесів, використання технології блокчейн, аналітики даних, принципів створення гнучких виробничих систем, застосування методів для забезпечення високої якості процесів.

Ключові слова: операційний менеджмент, ефективність, управління, виробничий процес, принципи операційного менеджменту.

Summary. The article addresses current issues in determining effective operational management directions for enterprises. It outlines the essence of operational management and defines its purpose and objectives. The article characterizes the functions of planning, organization, coordination, motivation, and control in operational management that are designed to ensure enterprise efficiency. It describes organizational, administrative, economic, and socio-psychological management methods as tools for influencing employees, resources, and enterprise processes. The principles of operational management aimed at increasing its effectiveness are summarized. The article substantiates the directions that ensure enterprise efficiency and stability. Emphasis is placed on effective operational management organization through strategies that optimize operation execution time. The organizational procedures for managing operational innovations are highlighted within the strategy. These procedures enable identification, analysis, and prediction of possible or actual changes, side effects, and phenomena, while correlating the goals and criteria of improved or adaptive innovations with the operational system's general objectives. The article proposes ways to improve operational management efficiency through: implementation of digital platforms, integration of the industrial Internet of Things, adoption of artificial intelligence and process automation, utilization of blockchain technology, application of data analytics and digital platforms for supply chain management optimization, implementation of principles for creating flexible manufacturing systems, application of methods to ensure high process quality. The article emphasizes the necessity of environmentally clean production, resource use optimization, and reduction of harmful emissions to minimize negative environmental impact and improve operational management

efficiency. It demonstrates the importance of developing and implementing management decisions in operational management to ensure effective functioning of all production processes. Finally, it envisions the creation of powerful business tools through the proposed technologies, methods, and principles of operational management, enabling the achievement of new heights in efficiency and innovation.

Keywords: operating management, efficiency, management, production process, principles of operating management.

Постановка проблеми. Пережиті Україною роки пандемії Covid-19 та існуючі умови війни неабияким чином вплинули на розвиток бізнесу, а отже і на сучасну систему операційного менеджменту підприємства. Діяльність багатьох фірм пов'язана з відновленням бізнесу та підвищенням якості продукції, яку виготовляють, чи послуг, які надають. Тому ефективне управління процесом виробництва продукції чи надання послуги є необхідною умовою для успішної роботи і виживання будь-якої фірми та забезпечення її конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема операційного менеджменту займалося багато вчених та науковців, зокрема Білявський В.М. [1], Грідін О.В., Заїка С.О., Сагачко Ю.М. [2], Захаров В.А., Демченко Г.В. [4], Капінос Г.І., Бабій І.В. [5], Крамарчук С.П., Лубкей Н.П. [6], Лаврик І.Ф., Сніжко Л.Л., Омелянович О.Р. [7], Рябчикова Д.А., Коваленко Н.В. [8] та інші. Не применшуючи вклад зазначених авторів, питання ефективності операційного менеджменту потребує детальнішого обґрунтування.

Метою статті є дослідження напрямів та сучасних цифрових інструментів ефективного управління операційною діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Операційний менеджмент покликаний забезпечувати результативність основної діяльності підприємства, завдяки чому реалізується основна мета функціонування господарюючого суб'єкта. Тому уточнимо суть економічної категорії «операційний менеджмент», що дозволить окреслити нові напрями розвитку операційної діяльності.

Операційний менеджмент присутній на кожному підприємстві, оскільки є складовою управлінської діяльності. Він стосується як окремих операцій, так і виробничих процесів загалом. Операційний менеджмент спрямований на ефективне та раціональне управління будь-якими операціями на підприємстві.

Погоджуємося з думкою Крамарчук С.П. і Лубкей Н.П., що операційний менеджмент – це управління процесом та його окремими операціями з виготовлення товарів і надання послуг, включаючи забезпечення підприємства всіма необхідними ресурсами та їх перетворення у готові товари і послуги [6, с. 85].

Основну мету операційного менеджменту визначають як досягнення ефективності в процесі управління операціями на підприємстві. Ключо-

вим моментом виступає саме ефективність, яку можна пояснити як міру досягнення операційною системою поставлених цілей [8].

При цьому перед операційним менеджером стоїть завдання створити управлінську систему із забезпечення отримання фінансового результату від здійснення операційної діяльності підприємства [7, с. 134].

Суть операційного менеджменту розкривається через його функції, які охоплюють різноманітні завдання, що спрямовані на забезпечення ефективності, продуктивності та якості роботи підприємства. Вони допомагають координувати всі аспекти операційної діяльності для досягнення стратегічних цілей підприємства. Основні функції операційного менеджменту можна поділити на кілька ключових груп: планування, організація, координація, мотивація, контроль [5, с. 21].

Функція планування – одна з ключових функцій операційного менеджменту, яка полягає у визначенні цілей, розробці стратегії та конкретних дій для їх досягнення, плануванні ресурсів. Ця функція окреслює напрям роботи підприємства та слугує основою для прийняття рішень і виконання інших управлінських функцій.

Функція організації полягає у створенні та впорядкуванні операційної структури діяльності підприємства для ефективного досягнення поставлених цілей та розподілі завдань, відповідальності і ресурсів між підрозділами чи працівниками. Основне завдання функції – забезпечити гармонійну взаємодію ресурсів, процесів і людей, необхідних для реалізації операційної стратегії.

Координація як функція операційного менеджменту забезпечує узгодженість дій між усіма елементами операційної системи (відділами, працівниками, процесами) для досягнення спільних цілей. Вона спрямована на створення ефективної взаємодії, мінімізацію конфліктів, уникнення дублювання роботи та забезпечення стабільного виконання завдань.

Мотивація є функцією операційного менеджменту, яка спрямована на заохочення працівників до максимально ефективної роботи для досягнення цілей підприємства. Головна мета цієї функції – створити такі умови праці та стимулювання, за яких працівники будуть зацікавлені у виконанні своїх обов'язків на високому рівні.

Функція контролю в операційному менеджменті дозволяє оцінити, наскільки успішно реалізуються плани, чи відповідають результати

поставленим цілям і чи працює операційна система ефективно. Контроль дозволяє виявляти відхилення, аналізувати їхні причини та вчасно коригувати процеси.

Зазначені функції операційного менеджменту взаємопов'язані і працюють у комплексі, дозволяючи підприємству не лише ефективно функціонувати, але й залишатися конкурентоспроможним на ринку.

Реалізація функцій менеджменту здійснюється за допомогою методів управління, які є інструментами впливу на працівників, ресурси та процеси для досягнення цілей підприємства.

Методи менеджменту поділяють на кілька основних груп залежно від того, на які аспекти діяльності вони спрямовані: організаційні, адміністративні, економічні, соціально-психологічні [4].

Організаційні методи ґрунтуються на тому, що перед початком провадження діяльності необхідно створити спроектовану та оптимально організовану структуру, забезпечену засобами та предметами праці. Важливо визначити правила виконання робіт та поведінки працівників, створити підприємство, цех, дільницю, відділ чи підрозділ. Також потрібно розробити внутрішні нормативні документи, які регламентують діяльність, підібрати і розставити працівників за робочими місцями, забезпечити їх завданнями та визначити напрями дій, а потім керувати їх діяльністю.

Адміністративні методи – це конкретні безальтернативні завдання, що надають мінімальну самостійність виконавцю, через що всю відповідальність несе керівник, який видає розпорядження. Ці методи здебільшого базуються на авторитеті, правилах, розпорядженнях і регламентах, які забезпечують чіткий порядок виконання завдань.

Економічні методи менеджменту – це інструменти, які використовуються для раціонального управління ресурсами підприємства, оптимізації операційних процесів і досягнення максимального результату при мінімальних витратах. Ці методи спрямовані на підвищення ефективності діяльності фірми та забезпечення її конкурентоспроможності на ринку.

Соціально-психологічні методи базуються на впливі на свідомість і поведінку працівників шляхом створення сприятливої атмосфери в колективі, стимулювання морального задоволення та розвитку соціальних зв'язків.

На практиці управлінці рідко використовують лише одну групу методів – зазвичай їх комбінують залежно від цілей, завдань і ситуації. Грамотне використання методів управління дозволяє керівникам не лише виконувати завдання, але й створювати мотивовану, згуртовану та ефективну команду.

Методи операційного менеджменту реалізуються на основі принципів, які забезпечують

ефективність і збалансованість управління організацією (табл. 1). Врахування цих принципів дозволяє досягати цілей підприємства.

Усі принципи операційного менеджменту взаємопов'язані та реалізуються у комплексі. Менеджерам важливо враховувати конкретні умови функціонування підприємства, щоб гармонійно поєднувати ці принципи.

Операційний менеджмент включає певні напрями, які дозволяють забезпечити ефективність та стабільність роботи підприємства (табл. 2).

Кожен із цих напрямів є частиною цілісної стратегії операційного менеджменту, яка спрямована на досягнення сталого успіху підприємства.

Досліджені нами теоретичні аспекти операційного менеджменту дозволяють окреслити напрями ефективного управління ресурсами, процесами і персоналом, визначити найбільш придатні інструменти для аналізу та оптимізації виробничих процесів, зниження витрат і підвищення продуктивності.

Для ефективної організації операційного менеджменту доцільною є стратегія оптимізації часу виконання операцій, що спрямована на зменшення термінів виконання всіх завдань. Основна її суть полягає в тому, що коротші строки виконання завдань призводять до підвищення продуктивності, швидшого виходу нової продукції на ринок і покращення якості обслуговування клієнтів [1, с. 117].

У складі стратегії розрізняють наступні організаційні процедури управління операційними інноваціями:

1) виявлення або прогнозування можливих чи реальних змін. Для цього зручно спочатку планувати обмежені масштаби вдосконалених інновацій, що дозволяє здійснювати багаторазові спроби їх впровадження на практиці;

2) виявлення та аналіз побічних ефектів і явищ, які виходять за межі змінюваної функції або здатності системи до адаптації. Однією з можливих причин відмови від впровадження вдосконалень може стати значний зовнішній негативний вплив, що тривало порушить рівновагу на підприємстві;

3) співвіднесення цілей і критеріїв вдосконалених чи адаптивних інновацій із загальними цілями операційної системи. Згідно з принципами операційного менеджменту інноваційні цілі мають бути невід'ємною складовою загальних цілей діяльності системи. Це стосується таких аспектів, як місія підприємства, його імідж та стратегічне прогнозування.

У контексті підвищення ефективності операційного менеджменту доцільним вважаємо впровадження цифрових платформ, промислового інтернету речей (IoT), штучного інтелекту (AI) та автоматизації процесів, що підвищує точність, швидкість та ефективність операцій [2, с. 6].

Таблиця 1 – Принципи операційного менеджменту

Принцип	Характеристика
Цілеспрямованість (концентрованість)	Спрямування управлінських рішень, дій та ресурсів на досягнення чітко визначених цілей підприємства, що забезпечує єдність зусиль усіх структурних підрозділів і працівників для досягнення стратегічних і тактичних завдань
Науковість	Базування рішень на науково обґрунтованих методах і аналізі даних, що знижує ймовірність помилок і підвищує ефективність управлінських рішень
Адаптивність (гнучкість, динамізм)	Здатність системи управління пристосовуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі
Економічність (економічна ефективність, оптимальність)	Спрямування управлінських рішень і процесів на мінімізацію витрат ресурсів (часових, фінансових, матеріальних, людських) для досягнення максимально можливого результату, що забезпечує оптимальне використання ресурсів і підвищення його ефективності
Адекватність	Відповідність економічних методів управління, засобів і управлінських рішень реальним умовам функціонування підприємства, а також його ресурсам, цілям і зовнішньому середовищу
Комплексність (системність)	Сприйняття підприємства та його діяльності як цілісної системи, яка включає в себе взаємопов'язані елементи, процеси, ресурси та зовнішнє середовище
Участь (демократичність)	Включення працівників усіх рівнів у процес управління, що сприяє підвищенню мотивації персоналу та ефективності роботи
Зацікавленість у досягненні цілей	Забезпечення належних мотиваційних, організаційних та матеріальних умов, які дозволять ефективно мобілізувати ресурси, активізувати діяльність працівників і забезпечити досягнення поставлених цілей
Доступність і планованість контролю над ходом виробництва	Забезпечення чіткості організації контрольних дій, систематичності та відкритості для розуміння всіх учасників виробничого процесу, що забезпечує безперервність, прозорість і своєчасність перевірки виконання завдань
Соціальна орієнтація	Враховання соціальних аспектів у процесі управління, орієнтація на потреби працівників і суспільства
Єдність управління	Забезпечення гармонійної взаємодії між різними рівнями управління
Орієнтація на споживачів	Спрямування операційних процесів на задоволення потреб споживачів
Безперервне удосконалення	Проведення регулярного аналізу та оптимізації процесів, впровадження нових технологій, методів та підходів, а також залучення усього персоналу до процесу удосконалення
Управління якістю	Впровадження сучасних систем управління якістю, проведення регулярних перевірок та аудитів, а також постійне навчання та розвиток персоналу
Інтеграція	Поєднання різних процесів та систем в єдину, узгоджену систему для підвищення ефективності та продуктивності бізнесу
Управління операційними ризиками	Виявлення, оцінка та контроль ризиків з тим, щоб зменшити вплив несподіваних подій на бізнес-процеси

Джерело: розроблено авторами на основі [2, с. 5; 4; 5, с. 24]

Таблиця 2 – Напрями організації операційного менеджменту

Складава	Характеристика
Управління процесом створення та проектування операційної системи	Розроблення та оптимізація процесів, які будуть використовуватися для створення продукції або послуг
Управління функціонуванням операційної системи	Забезпечення стабільної роботи всіх процесів
Управління якістю та продуктивністю операційної системи	Зосередження на покращенні кінцевого продукту або послуги та підвищенні ефективності роботи
Управління забезпеченням стабільності функціонування операційної системи	Мінімізація ризиків і забезпечення безперервності бізнес-процесів
Управління перетвореннями, змінами та розвитком операційної системи	Адаптація до змін задля збереження конкурентоспроможності підприємства

Джерело: розроблено авторами на основі [6, с. 85]

Цифрові платформи – це програми, що об'єднують різні аспекти бізнесу в єдину цифрову систему. Вони дозволяють централізовано керувати даними, процесами та комунікаціями, покращуючи загальну ефективність та прозорість. Прикладами найвідоміших та найбільш застосовуваних цифрових платформ є: Microsoft Azure, Salesforce, SAP, Amazon Web Services, Google Cloud Platform, Oracle тощо.

Промисловий IoT є мережею фізичних пристроїв, сенсорів та інших об'єктів, підключених до інтернету. Вони збирають та обмінюються даними в режимі реального часу, що дозволяє оптимізувати процеси, контролювати обладнання та покращувати якість обслуговування. Як приклад, можемо навести термостат, що регулює температуру у виробничому приміщенні, передаючи ці дані комп'ютеризованій інформаційній системі управління, дрони в агробізнесі для визначення характеристик ґрунту, повітря та подальшого використання цієї інформації в плануванні посіву агрокультур, безконтактна оплата та спеціальні додатки для здійснення покупок через інтернет. До найвідоміших платформ для промислового IoT та предиктивної аналітики належать PTC ThingWorx, IBM Maximo, GE Predix, Uptake та C3.ai.

Впровадження AI в операційний менеджмент дозволяє досягти значного підвищення ефективності за рахунок оптимізації процесів, зменшення витрат, покращення якості продукції та обслуговування клієнтів.

Штучний інтелект (ШІ) здатний аналізувати великі масиви даних про виробничі процеси та знаходити приховані закономірності, які можуть бути використані для їх оптимізації. Предиктивна аналітика дозволяє передбачати можливі поломки обладнання, планувати профілактичне його обслуговування. Системи машинного навчання можуть автоматично коригувати параметри виробництва для досягнення максимальної ефективності.

Системи комп'ютерного зору та глибокого навчання здатні виявляти навіть найменші дефекти продукції зі значно більшою точністю та швидкістю, ніж людина. ШІ може аналізувати причини виникнення браку та надавати рекомендації щодо вдосконалення виробничих процесів.

Алгоритми машинного навчання оптимізують розклади роботи персоналу, розподіл завдань та використання обладнання. ШІ враховує численні фактори та обмеження для створення оптимальних графіків роботи та максимально ефективного використання наявних ресурсів.

Інтелектуальні системи оптимізують споживання енергії та ресурсів, зменшуючи вуглецевий слід виробництва. Тобто ШІ допомагає знаходити можливості для впровадження у практику операційної діяльності більш екологічних технологій та процесів.

У сервісній діяльності чат-боти та віртуальні асистенти забезпечують цілодобову підтримку клієнтів, обробляючи типові запити та звільняючи операторів для вирішення складних питань. ШІ аналізує поведінку клієнтів для персоналізації сервісу та прогнозування їхніх потреб.

Важливо розуміти, що успішне впровадження ШІ вимагає комплексного підходу, включаючи підготовку персоналу, модернізацію інфраструктури та реінжиніринг бізнес-процесів. До технологій ШІ, які найчастіше застосовують для удосконалення операційної діяльності підприємств належать: H2O.ai, DataRobot, Azure Machine Learning, Cognex Vision Pro, IBM Watson, Google DeepMind, UiPath, Microsoft Power Automate, Oracle Supply Chain Planning, Amazon Web Services AI.

Автоматизація процесів передбачає використання сучасних технологій для виконання рутинних або складних завдань без участі людини. Роботи та програмні системи автоматизують виробничі, адміністративні та інші процеси, що знижує витрати та покращує продуктивність. Найпоширенішими програмами для автоматизації процесів є: Zapier, UiPath, Automation Anywhere, Microsoft Power Automate, IFTTT, Blue Prism тощо.

Всі ці технології разом створюють потужний інструментарій для бізнесу, що дозволяє досягати нових висот ефективності та інновацій.

Ефективність операційного менеджменту забезпечується також використанням технології блокчейн, аналітики даних та цифрових платформ для оптимізації управління ланцюгами постачання [2, с. 6].

Блокчейн забезпечує незмінні та прозорі записи про кожен етап ланцюга постачання, що дозволяє відстежувати місцезнаходження товарів, їх якість та транзакції. Його децентралізована природа зменшує ризики залучення третіх сторін та забезпечує безпечність даних. Блокчейн може прискорити процеси підтвердження та відстеження товарів, що зменшує витрати коштів та часу.

Аналітика даних дозволяє виявляти та вирішувати проблеми в ланцюгах постачання, зменшуючи витрати та покращуючи ефективність, прогнозувати попит, уникати дефіциту товарів.

Цифрові платформи дозволяють інтегрувати всіх учасників ланцюга постачання, забезпечуючи їхню співпрацю та координацію, надають доступ до інформації у режимі реального часу для всіх учасників, що підвищує прозорість управління.

Ці технології дозволяють створити більш ефективні, безпечні та прозорі ланцюги постачання, що сприяє покращенню усіх аспектів бізнесу.

Важливим напрямом підвищення ефективності операційного менеджменту вважаємо використання принципів Lean та Agile, що допомагає створити гнучкі виробничі системи, які здатні швидко реагувати на зміни в попиті та ринкових умовах [3].

Принцип Lean фокусується на виявленні та усуненні всіх видів втрат у виробничих процесах, включаючи надмірне виробництво, час очікування, непотрібні переміщення та помилки, а також на забезпеченні максимальної цінності для клієнта за допомогою продуктів та послуг високої якості. За його допомогою оптимізуються процеси для створення безперервного потоку роботи, що зменшує затримки та підвищує ефективність.

Принцип Agile забезпечує здатність швидко адаптуватися до змін у вимогах та умовах ринку завдяки коротким циклам розробки та впровадження. Він сприяє розподілу роботи на короткі ітерації, кожна з яких завершується робочим продуктом, що дозволяє швидко вносити коригування. При цьому забезпечується щільна взаємодія між командами розробників, клієнтами та іншими зацікавленими сторонами для забезпечення найкращого результату.

Тобто, в той час як Lean прагне оптимізувати роботу шляхом постійного вдосконалення та скорочення відходів, Agile надає пріоритет фідбеку клієнтів і гнучкості у виконанні проекту. Впровадження цих принципів допомагає виробничим системам бути гнучкими та ефективними, дозволяючи адаптуватися до змін та забезпечувати високу якість продукції.

Не менш важливим напрямом ефективного функціонування операційного менеджменту є застосування методів Six Sigma, Total Quality Management (TQM), Continuous Improvement для забезпечення високої якості процесів, що дозволяє досягти високої якості кінцевої продукції та послуг.

Метою методу Six Sigma є зниження кількості дефектів до рівня не більше 3,4 на 1 млн можливостей. Для цього використовуються інструменти DMAIC (Define, Measure, Analyze, Improve, Control) та DMADV (Define, Measure, Analyze, Design, Verify). Результатом застосування цього методу є підвищення якості, зменшення варіабельності процесів та зниження витрат.

Метою методу TQM є постійне покращення всіх аспектів бізнесу, орієнтація на задоволення потреб клієнтів. Інструментами для реалізації мети є: статистичний контроль якості, методи оцінки задоволеності клієнтів, участь усіх співробітників. І як результат – висока якість продукції та послуг, підвищення задоволеності клієнтів.

В основі методу Continuous Improvement (Kaizen) лежить ціль – постійне покращення процесів через невеликі, поступові зміни, що досягається за допомогою таких інструментів як: виявлення та усунення проблем, участь усіх співробітників, цикл PDCA (Plan, Do, Check, Act). У результаті цього підвищується ефективність, знижуються втрати, залучаються співробітники.

Застосування цих методів дозволяє забезпечити високі стандарти якості, зменшити кількість дефектів та підвищити задоволеність клієнтів. Це також сприяє сталому розвитку бізнесу, покращуючи процеси та знижуючи витрати.

Доречно також підвищувати ефективність операційного менеджменту шляхом зосередження на екологічно чистому виробництві, зменшенні викидів забруднюючих речовин та раціоналізації використання ресурсів задля мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище.

Операційним менеджментом пронизані напрями діяльності підприємства, пов'язані з управлінням процесами виробництва товарів та надання послуг. Процес розроблення та прийняття управлінських рішень є ключовим елементом операційного менеджменту, оскільки він забезпечує ефективне функціонування всіх виробничих процесів.

Прийняття правильних рішень дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси, знижуючи витрати та підвищуючи продуктивність. Також це дозволяє забезпечити високу якість продукції і послуг, що підвищує задоволеність клієнтів. Аналіз альтернатив та оцінка можливих наслідків допомагають знизити ризики, пов'язані з різними аспектами діяльності підприємства. Швидко та обґрунтоване прийняття рішень дозволяє реагувати на зміни ринку, забезпечувати конкурентні переваги, сприяє покращенню координації між різними рівнями управління на підприємстві, а також сприяє впровадженню нових технологій та інновацій, стимулює розвиток фірми.

Ці аспекти підкреслюють важливість процесу розроблення та прийняття рішень в операційному менеджменті для досягнення успіху та стабільного розвитку підприємства.

Висновки. Таким чином, ефективність функціонування будь-якого суб'єкта господарювання напряму залежить від ефективності управління виробничим процесом, тобто ефективності операційного менеджменту. Основними чинниками, які впливають на ефективність управління операційним менеджментом, є його методи, що реалізуються згідно з основними принципами.

На практиці ефективність операційного менеджменту визначається застосуванням стратегії оптимізації часу виконання операцій, впровадженням цифрових платформ, промислового інтернету речей, технологій штучного інтелекту та автоматизації процесів, принципів для створення гнучких виробничих систем, що дозволяють швидко реагувати на зміни в попиті і ринкових умовах, використання технології блокчейн, аналітики даних та цифрових платформ для оптимізації управління ланцюгами постачання, зменшення ризиків та підвищення прозорості, застосування методів для забезпечення високої якості процесів.

Ці сучасні цифрові технології й методи можуть радикально змінити підходи до управління ресурсами, процесами та персоналом на підприємствах. Вони дозволяють не тільки аналізувати та

оптимізувати виробничі процеси, але й знизити витрати і підвищувати продуктивність. Тому важливо і надалі їх розвивати та впроваджувати в операційні процеси виробничих підприємств.

Список використаних джерел:

1. Білявський В.М. Формування операційних структур і забезпечення їх ефективної діяльності. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 1(56). С. 113–119.
2. Грідін О.В., Заїка С.О., Сагачко Ю.М. Операційний менеджмент у контексті застосування сучасних аналітичних інструментів до ухвалення управлінських рішень. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 4(13). С. 3–10.
3. Докладний посібник з методологій Lean та Agile. URL: <https://worksection.com/ua/blog/agile-vs-lean.html> (дата звернення: 12.01.2025).
4. Захаров В.А., Демченко Г.В. Складові ефективного управління операційним менеджментом промислового підприємства. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24862/1/1._Demchenko-Zakharov-tezis-1.pdf (дата звернення: 13.01.2025).
5. Капінос Г.І., Бабій І.В. Операційний менеджмент: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 352 с.
6. Крамарчук С.П., Лубкей Н.П. Сутність операційного менеджменту та основні етапи його розвитку. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 44. С. 83–86.
7. Лаврик І.Ф., Сніжко Л.Л., Омелянович О.Р. Формування системи операційного менеджменту транспортних підприємств під час пандемії covid-19. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2020. Вип. 34. С. 133–136.
8. Рябчикова Д.А., Коваленко Н.В. Операційний менеджмент сучасного підприємства. *Дні науки-2017: Збірник матеріалів ІХ регіональної науково-практичної конференції*, 16–17 травня 2017 р. Покровськ : Індустріальний інститут ДВНЗ ДонНТУ, 2017. С. 151–153.

References:

1. Bilyavs'kyu V. M. (2013) Formuvannya operatsiynykh struktur ta zabezpechennya yikh efektyvnoyi diyal'nosti [Formation of operational structures and ensuring their effective activity]. *Naukovyy visnyk Poltav'skoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade*, vol. 1(56). pp. 113–119. (in Ukrainian)
2. Hridin O. V., Zayika S. O., Sahachko Yu. M. (2024). Operatsiynyy menedzhment u konteksti zastosuvannya suchasnykh analitychnykh instrumentiv do ukhvalennya upravlins'kykh rishen' [Operational management in the context of the application of modern analytical tools for management decision-making]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital economy and economic security*, vol. 4(13). pp. 3–10. (in Ukrainian)
3. Dokladnyy posibnyk z metodolohiy Lean ta Agile [A detailed guide to Lean and Agile methodologies]. Available at: <https://worksection.com/ua/blog/agile-vs-lean.html> (in Ukrainian)
4. Zakharov V. A., Demchenko H. V. Skladovi efektyvnoho upravlinnya operatsiynym menedzhmentom promyslovoho pidpryyemstv [Components of effective management of operational management of industrial enterprises]. Available at: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24862/1/1._Demchenko-Zakharov-tezis-1.pdf (in Ukrainian)
5. Kapinos H. I., Babiy I. V. (2013) Operatsiynyy menedzhment [Operational management]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. (in Ukrainian)
6. Kramarchuk S. P., Lubkey N. P. (2020) Sutnist' operatsiynoho menedzhmentu ta osnovni etapy yoho rozvytku [The essence of operational management and the main stages of its development]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, vol. 44. pp. 83–86. (in Ukrainian)
7. Lavryk I. F., Snizhko L. L., Omel'yanovych O. R. (2020) Formuvannya systemy operatsiynoho menedzhmentu transportnykh pidpryyemstv pid chas pandemiyi covid-19 [Formation of the operational management system of transport enterprises during the covid-19 pandemic]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, vol. 34. pp. 133–136. (in Ukrainian)
8. Ryabchykova D. A., Kovalenko N. V. (May 16en–17en, 2017) Operatsiynyy menedzhment suchasnoho pidpryyemstva [Operational management of a modern enterprise]. *Dni nauky-2017: Zbirnyk materialiv IX rehional'noyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi*. Pokrovs'k: Industrial'nyy instytut DVNZ DonNTU. (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 22.01.2025